

IQTISODIY RIVOJLANISHDA LOGISTIKA INFRATUZILMASINING RO'LI VA UNI RIVOJLANTIRISH

Magistrant: Xudoyqulov Dilshod Alisher o'g'li

Diplom raxbar: Abdinazarov Shoxruh Akrom o'g'li.

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Annotatsiya: Ushbu tezisda logistika infratuzilmasining iqtisodiy rivojlanishdagi roli, uning samaradorligini oshirish mexanizmlari va rivojlantirish strategiyalari tahlil qilinadi. Logistika tizimining transport, saqlash va ta'minot zanjiri elementlari iqtisodiy samaradorlikni oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi ilmiy asoslar bilan ko'rsatib beriladi. Shu bilan birga, raqamli va innovatsion yechimlar orqali logistika infratuzilmasini rivojlantirish yo'nalishlari yoritiladi.

Kalit so'zlar: logistika, infratuzilma, iqtisodiy rivojlanish, transport, ta'minot zanjiri, innovatsiya.

KIRISH

Global iqtisodiy jarayonlarda mamlakatlarning raqobatbardoshligi logistika infratuzilmasining rivojlanganligi bilan bevosita bog'liqdir. Samarali transport, saqlash va ta'minot tizimlari ishlab chiqarish va savdo jarayonlarini tezlashtiradi, xarajatlarni kamaytiradi va milliy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi. Shu sababli, iqtisodiy rivojlanishda logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish va samaradorligini oshirish masalasi dolzarb ilmiy-amaliy masala sifatida qaraladi.

Maqsad — iqtisodiy rivojlanishda logistika infratuzilmasining o'rnini, uning samaradorligini oshirish strategiyalari va amaliy mexanizmlarni aniqlashdan iborat.

1. Logistika infratuzilmasining iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyati

Logistika tizimi quyidagi yo'nalishlarda iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shadi:

1. Ishlab chiqarish samaradorligi: resurslar va xom ashyolarni o'z vaqtida yetkazib berish ishlab chiqarish jarayonini optimallashtiradi.

2. Savdo va eksportni rivojlantirish: transport va yetkazib berish tizimining samaradorligi mahsulotlarni tez va xavfsiz yetkazib berishga imkon yaratadi.

3. Xarajatlarni kamaytirish: transport, saqlash va inventarizatsiya xarajatlari pasayadi.

4. Iqtisodiy integratsiya: hududlararo va xalqaro savdo zanjirlarini samarali bog'lash orqali milliy iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shadi.

2. Logistika infratuzilmasining asosiy komponentlari

2.1. Transport infratuzilmasi

Transport tizimi samarali ishlamas, mahsulotlarni yetkazib berish jarayonlari sekinlashadi va xarajatlari oshadi. Shuning uchun avtomobil, temir yo'l va havo

transportini rivojlantirish, yo'llar sifatini oshirish va transport vositalarini raqamlashtirish zarur.

2.2. Ombor va saqlash tizimi

Zamonaviy ombor infratuzilmasi va avtomatlashtirilgan inventarizatsiya tizimlari mahsulotlarning sifatini saqlash va yetkazib berish tezligini oshiradi.

2.3. Axborot va raqamli tizimlar

Raqamli axborot tizimlari logistika jarayonlarini monitoring qilish va optimallashtirishga imkon beradi. Real vaqt rejimida ma'lumotlarni kuzatish transport va ta'minot zanjirining samaradorligini oshiradi.

3. Logistika infratuzilmasini rivojlantirish mexanizmlari

1. Transport tizimini modernizatsiya qilish: yo'llar sifatini oshirish, avtomobil va temir yo'l transportini modernizatsiya qilish, transport boshqaruvini raqamlashtirish.

2. Ombor va saqlash tizimini rivojlantirish: zamonaviy omborlar, avtomatlashtirilgan saqlash tizimlari, mahsulot yetkazib berish jarayonini optimallashtirish.

3. Axborot tizimlarini integratsiya qilish: transport va ta'minot zanjiri jarayonlarini raqamlashtirish, logistik axborot platformalari yaratish.

4. Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish: transchegaraviy transport yo'llari, eksport-import jarayonlarini tezlashtirish, xalqaro standartlarga mos logistika xizmatlarini tashkil etish.

4. Amaliy jihatlar va dolzarb masalalar

Mamlakatimizda logistika infratuzilmasini rivojlantirishda asosiy muammolar:

- transport va ombor tizimining yetarli rivojlanmaganligi;
- raqamli axborot tizimlarining cheklanganligi;
- moliyaviy resurslarning yetishmasligi;
- kadrlar malakasining pastligi.

Ushbu muammolarni hal etish uchun davlat investitsiyalari, xususiy sektor hamkorligi va innovatsion yechimlar joriy etilishi lozim.

XULOSA

Tezis natijalari shuni ko'rsatadiki, logistika infratuzilmasining samaradorligi iqtisodiy rivojlanishning asosiy omili hisoblanadi. Transport, saqlash va raqamli tizimlarni optimallashtirish ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, xarajatlarni kamaytiradi va eksport salohiyatini rivojlantiradi. Shu bois logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish va strategik rivojlantirish iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishi bo'lishi lozim.

ADABIYOTLAR:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va farmonlari. Toshkent, 2019.

1. Abdurahmonov Q.X. Iqtisodiyot va transport boshqaruvi asoslari. Toshkent, 2020.

2. Karimova D.A. Logistika va ta'minot zanjiri. Toshkent, 2021.

3. Christopher M. Logistics & Supply Chain Management. London, 2016.

4. Chopra S., Meindl P. Supply Chain Management: Strategy, Planning, Operation. New York, 2019.